

Nuttige boeren natuur

In zes delen laten Nederlandse en Vlaamse rundveehouders/kuddebeheerders u kennismaken met de inpassing van begrazing in natuurgebied in hun bedrijfsmanagement. Terreinbeheerders van Staatsbosbeheer of van Natuurpunt Vlaanderen vertellen over de natuurdoelstelling.

Deel 1: Duingebied

Deel 2: Uiterwaarden

Deel 3: Zilte graslanden

Deel 4: Ruige graslanden

Deel 5: Veenweidegebied

Deel 6: Beemdenlandschap

Het lijkt wel op een safari in Drenthe. Met een landrover over zandpaden en door bossen is het zoeken en turen naar de Schotse-hooglandrunders van Rudolf Horst en Ankelen Wielinga die in het natuurgebied van de Drentsche Aa lopen. Met één druk op de claxon brengt het stel de dieren in beweging. Zwaar met haar behangen koeien, ossen en kalveren komen in draf aanlopen, hun grote koppen gesierd met lange horens en de ogen onzichtbaar door de vacht die eroverheen valt. 'Als ik het rondje langs de koeien compleet maak, heb ik ruim honderd kilome-

Schotse-hooglandrunders in stroomdalgebied zijn natuurbeheerders met vier poten

Fraai en functioneel natuurbeheer

Beter dan door de Schotse-hooglandrunders van Rudolf Horst en Ankelen Wielinga kan het stroomdalgebied van de Drentsche Aa eigenlijk niet beheerd worden. Van landbouwgrond werd het terrein ruig grasland, waar natuur alle kansen krijgt en toeristen volop kunnen genieten van de koeien en hun kalveren.

tekst **Alice Booi**

ter gereden', vertelt Rudolf over de kudde van bijna 140 dieren, die over verschillende percelen op zo'n 220 hectare natuurland van het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer en de gemeente Assen lopen. 'De meeste grond die we beheren, is voormalige landbouwgrond die een rijke bovenlaag had. Met het begrazen en het extensieve beheer verschaalt de land-

bouwgrond en dat betekent dat diversiteit in flora en fauna weer kansen krijgt.' Daarbij zijn de koeien een prachtige trekpleister voor de vele toeristen die dwars door het Drentse gebied kunnen wandelen en fietsen. 'Het is hier een vijfsterren nationaal park.' Rudolf is trots op de fazanten en de vogels die in het gebied rijkelijk te vinden

DE RUNDVEEHOUER

ANKELIEN WIELINGA

'Hooglanders gaan ook in de winter door'

zijn en op de paartjes van de grauwe klauwier en de geelgorsen, maar ook de blauwe gentiaan en orchideeën zijn inmiddels in het gebied te vinden.

Verschraling en variatie

'Begrazing zorgt voor verschraling van de grond en daardoor krijgt het landschap variatie. Kleine struiken en bosjes krijgen kansen en die zorgen weer voor de noodzakelijke beschutting voor dieren die van het ene naar het andere bosperceel lopen of vliegen', geeft Rudolf aan. Zonder enig beheer zou het groenland uiteindelijk helemaal veranderen

in bos. 'En met alleen maaibeheer krijg je heel kale velden. Begrazing is een mooie tussenvorm.'

Naast toegang tot het groenland, dat nog redelijk productief is op het gebied van gras, krijgen de Schotse hooglanders ook toegang tot heide, duinen en bos. 'Ze zorgen ervoor dat het gras tussen de heide wordt opgevreten en zo krijgt de heide kans te verjongen en verder uit te breiden.' In de bossen is precies zichtbaar tot hoever de koeientongen reiken. 'Je kunt zo prachtig onder de graaslijnen doorkijken. Het houdt de ruimte onder de bomen open.'

Volgens Rudolf zijn de koeien betere beheerders dan de schapen. 'Die zijn selectief en lopen paadjes door het terrein. Koeien hebben bovendien een veel grotere bek, dus ze kunnen simpelweg meer aan.' Hij signaleert dat de koeien hun eigen 'menu' samenstellen. 'Ze vreten van alles wat: gras, heide, bladeren; zo krijgen ze een heel gevarieerd en gezond rantsoen binnen en wordt aan alle verschillende natuurelementen gedacht.'

Al drieëndertig jaar

De kudde van Anloo loopt al zo'n 33 jaar in het natuurgebied. 'Natuurbeheer heeft tijd nodig. Na al die jaren zie je dat het een landschapspark wordt, waar de natuur het goed doet en waar iedereen van kan genieten.'

De Schotse hooglanders hebben hun nut bewezen, zo geeft Rudolf – een van de pioniers in Nederland met dit ras – aan. 'Ik heb in Schotland en in Engeland gezien dat de Schotse-hooglandrunders bij uitstek natuurterreinen kunnen beheren. Zo kwam ik op het idee om ze ook hier in Drenthe in te zetten.' Het grote voordeel van de hooglanders is volgens

Ankelen dat ze niet selectief zijn. 'Ze vreten alles, zelfs de pitrussen die je in de overgang van grasland naar natuurland veel ziet.' Ook in de winter gaan de koeien door. 'Ze kunnen jaarrond buiten lopen. In de winter vreten ze uiteindelijk alles op.' Bijvoeren doen ze zelden. 'Afgelopen winter heeft elke koe maximaal vier balen hooi opgevreten.'

Jarenlange selectie leverde sobere, gezonde dieren op, die gemakkelijk in de omgang zijn en helemaal vanzelf kalven. 'Omdat onze dieren allemaal bij het stamboek van de Highland Cattle Society ingeschreven zijn, verkopen we ook vee naar het buitenland: van Polen tot Finland.' Daarnaast halen ze omzet uit de verkoop van vlees in hun al vijftien jaar geleden gestarte winkel. 'We hebben de hele keten in handen.'

Het verhaal erachter

Van de stieren maken ze ossen en die mesten ze op het groenland, waar nog het meeste en beste gras staat. 'Als de dieren drieënhalft tot vier jaar oud zijn, wegen ze zo'n 260 tot 320 kilo en zijn ze rijp voor de slacht', vertelt Ankelen, die de scepter zwaait in landwinkel 'De Grazerij' achter hun huis. In de vriescellen ligt het bevroren vlees in kleine en grote porties klaar. 'Eerder verkochten we alleen pakketten van tien kilo om zowel voor- als achtervlees kwijt te raken. Nu kunnen klanten met hun boodschappenmandje meenemen wat ze willen.' Het belangrijkste is natuurlijk het verhaal achter de koeien, geeft Ankelen aan. 'De Schotse-hooglandrunders zijn volop in de natuur opgegroeid, zonder stress en na een mooi leven in een prachtig landschap. Dat is waarom de consument graag dit vlees wil kopen.' |

DE RUNDVEEHOUER

RUDOLF HORST

'Begrazen levert variatie in landschap op'